

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance

CRI(2007)39
Version albanaise
Albanian version

**REKOMANDIMI NR 11 I
POLITIKËS SË PËRGJITHSHME TË ECRI-T**

**PËR
LUFTIMIN E RACIZMIT
DHE DISKRIMINIMIT RACOR
NË POLICIM**

MIRATUAR MË 29 QERSHOR 2007

Strasbourg, 4 tetor 2007

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

[Vizitoni ueb-saitin tonë: www.coe.int/ecri](http://www.coe.int/ecri)

Komisioni Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI):

Duke pasur parasysh Nenin 14 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, Protokollin 12 të kësaj Konvente dhe jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut;

Duke pasur parasysh Konventën Ndërkombëtare për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit Racor;

Duke kujtuar rekomandimin nr 7 të Politikës së Përgjithshme të ECRI-t për legjislacionin kombëtar për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racor;

Duke kujtuar Rekomandimin nr 8 të Politikës së Përgjithshme të ECRI-t për të luftuar racizmin ndërkohë që goditet terrorizmi;

Duke kujtuar Rekomandimin nr Rec (2001) 10 të Këshillit të Ministrave të shteteve Anëtare për Kodin Evropian të Etikës në Polici, miratuar nga Këshilli i Ministrave të Këshillit të Evropës më 19 shtator 2001;

Duke kujtuar Udhëzimet e Këshillit të Ministrave të Këshillit të Evropës për të Drejtat e Njeriut dhe Luftën kundër Terrorizmit;

Duke kujtuar standardet e miratuara nga Këshilli Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Dënimin Çnjerëzor ose Degradues;

Duke kujtuar Rekomandimin e Përgjithshëm XXI për Parandalimin e Diskriminimit Racor në Administrimin dhe Funksionimin e Sistemit të Drejtësisë Penale, miratuar nga Komisioni i Eliminimit të Diskriminimit Racor më 17 gusht 2005;

Duke kujtuar Rekomandimet e Komisionerit të Lartë të OSBE-së për Pakicat Kombëtare rreth Policimit në Shoqëri Multi-etike, miratuar në shkurt të 2006-së;

Duke theksuar se në raportet e vendeve ECRI i rekomandon vazhdimisht shteteve anëtarë të miratojnë masa efektive që synojnë luftimin e racizmit dhe të diskriminimit racor në policim;

Duke theksuar rolin pozitiv që duhet të luajë policia në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor dhe në promovimin e të drejtave të njeriut, demokracisë dhe shtetit të së drejtës;

Duke theksuar nevojën për të pajisur policinë me të gjitha burimet njerëzore, financiare dhe mjete të tjera për të luajtur plotësisht rolin e saj;

Duke ditur se luftimi i krimit, përfshirë dhe terrorizmin, përbën një detyrë sfiduese për t'u arritur nga policia;

Duke theksuar se në mënyrë që të plotësojë tërësisht detyra e saj, policia duhet të sigurojë se të gjithë të drejtat dhe siguria e personave janë të mbrojtura dhe të garantuara

I rekomandon qeverive të shteteve anëtare:

I. Në lidhje me profilin racor

1. Të përcaktojnë qartë dhe të ndalojnë profilin racor në ligj;

Për qëllimet e këtij Rekomandimi, profili racor nënkupton:

“Përdorimin nga policia, pa justifikim objektiv ose të arsyeshëm, të shkaqeve si raca, ngjyra, gjuha, feja, kombësia, origjina kombëtare ose etnike në kontrollin , survejimit ose veprimtarinë e hetimit”;

2. Të kryejnë kërkime mbi profilin racor dhe të monitorojnë veprimtaritë e policisë për të identifikuar praktikat e profilit racor, duke përfshirë mbledhjen e të dhënave të ndara sipas zërave të tillë si: shtetësia, origjina kombëtare ose etnike, gjuha, feja, dhe kombësia në lidhje me aktivitetet përkatëse të policisë;
3. Të prezantojnë një standard të arsyeshëm dyshimi, sipas të cilit kompetencat e lidhura me aktivitetet e kontrollit, survejimit ose hetimit të mund të ushtrohen vetëm mbi bazën e dyshimit të bazuar në kritere objektive;
4. Të trajnojnë policinë për çështjet e profilit racor dhe për përdorimin e standardit të arsyeshëm të dyshimit;

II. Në lidhje me të gjitha format e diskriminimit racor dhe sjelljes së padenjë të policisë për motive racore

5. Të sigurojnë se legjislacioni që ndalon diskriminimin e drejtpërdrejtë dhe jo të tërthortë racor mbulon dhe aktivitetet e policisë;
6. Të trajnojnë policinë për të drejtat e njeriut, duke përfshirë dhe të drejtën për të qënë të lirë nga racizmi dhe mosdiskriminimi racor dhe për dispozitat ligjore që janë në fuqi kundër racizmit dhe diskriminimit racor;
7. Të marrin masa për t'a bërë policinë të ndërgjegjshme për faktin se akte të diskriminimit racor dhe sjellje të padenja të policisë për motive racore nuk do të tolerohen;
8. Të parashikojnë mbështetje dhe mekanizma këshillimi për viktimat e diskriminimit racor ose sjelljeve të padenja të policisë për motive racore;
9. Të sigurojnë hetime efektive për rastet e dyshuara për diskriminim racor ose sjellje të padenjë të policisë për motive racore, dhe të sigurojnë se autorët e këtyre aketeve të dënohen siç e meritojnë;
10. Të parashikojnë një organ, të pavarur nga autoritetet e policisë dhe të prokurorisë, për të hetuar çështjet e dyshuara për diskriminim racor dhe sjellje të padenjë të policisë për motive racore;

III. Në lidhje me rolin e policisë në luftën kundër veprave raciste dhe monitorimit të incidenteve raciste

11. Të sigurojnë që policia i heton plotësisht veprat raciste, duke përfshirë dhe marrjen e plotë parasysh të motivimit racor në veprat e zakonshme;
12. Të krijojnë dhe të vënë në punë një sistem për regjistrimin dhe monitorimin e incidenteve raciste, dhe të gjejnë masën në të cilën këto incidente çohen në prokurori, dhe, si rrjedhim, cilësohen si vepra me karakter racist;
13. Të inkurajojnë viktimat dhe dëshmitarët e incidenteve raciste të raportojnë incidente të tilla;
14. Për këto qëllime, të miratojnë një përkufizim të gjërë të incidentit racist;

Për qëllime të këtij Rekomandimi, një incident racist është:

“çdo incident që konsiderohet si incident racist nga viktimat ose çdo person tjetër”;

IV. Në lidhje me marrëdhëniet ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicave

15. Të vendosin policinë nën një detyrim statutor për të nxitur barazinë dhe të parandalojnë diskriminimin racor në kryerjen e funksioneve të saj;
16. Të trajnojnë policinë për policimin e një shoqërie larmishme;
17. Të rekrutojnë anëtarë të pakicave të nënpërfaqësuar në polici dhe të sigurojnë se ata kanë mundësi të barabarta për të zhvilluar karrierat e tyre;
18. Të përcaktojnë sistemet për dialog dhe bashkëpunim ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicës;
19. Të sigurojë sa më gjërë që të mundet akses në shërbimet e përkthimit profesional për personat që janë në kontakt me policinë dhe nuk e kuptojnë gjuhën zyrtare;
20. Të sigurojnë që policia komunikon me median dhe me publikun në përgjithësi në një mënyrë që nuk kultivon armiqësi ose paragjykim për anëtarët e grupeve të pakicave.

MEMORANDUM SHPJEGUES

Hyrje

21. Ky Rekomandim i Politikës së Përgjithshme (më poshtë Rekomandimi) përqëndrohet në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor në policim. Gjithsesi, rekomandimi nuk ka si qëllim të mbulojë të gjitha aspektet që lidhen me luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor në policim në të njëjtin nivel detajesh. Lufta kundër racizmit dhe diskriminimit racor në polici ka qënë subjekt i një vëmendje të gjerë, kombëtare dhe ndërkombëtare nga këndvështrime të ndryshme, dhe për të janë dhënë rekomandime përkatëse nga organizata të tjera ndërkombëtare. Pra, ndërsa mundohet që të jetë sa më i kuptueshëm që të jetë e mundur, ECI ka vendosur që të përqëndrohet në ato aspekte të luftës kundër racizmit dhe diskriminimit racor në policim në të cilat ai mund të sjellë një vlerë specifike të shtuar si një mekanizëm i pavarur monitorues i Këshillit të Evropës për të drejtat e njeriut, e specializuar në luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor.
22. Për qëllime të këtij Rekomandimi, termi “polici” i referohet atyre që ushtrojnë (ose kanë sipas ligjit) kompetencën për të pëdorur forcën në mënyrë që të respektojnë ligjin dhe ruajnë rendin në shoqëri, duke përfshirë normalisht parandalimin dhe zbulimin e krimit. Ky Rekomandim zbatohet pavarësisht nga mënyra e organizimit të policisë; pavarësisht nëse ajo është e centralizuar apo e orientuar në nivel vendor, pavarësisht nëse është e strukturuar në mënyrë civile ose ushtarake, pavarësisht nëse asaj i referohen si shërbim ose forcë, dhe pavarësisht nëse këto forca varen nga shteti, autoritetet ndërkombëtare, rajonale ose lokale ose nga një publik më i gjërë. Këtu përfshihen zyrtarë nga sigurimi sekret, shërbimet informative dhe të kontrollit të kufinjve. Përfshihen gjithashtu dhe kompanitë private që ushtrojnë kompetenca policie siç u përshkrua më lart.
23. Duke shmangur racizmin dhe diskriminimin racor, policia i përgjigjet dy aspekteve të rëndësishme të misionit të saj. Së pari, ajo mund të plotësojë sfidat që dalin nga nevoja për të luftuar krimin, duke përfshirë dhe terrorizmin, në mënyrë që të rritet sigurimi njerëzor, dhe respekton të drejtat e të gjithëve. Së dyti, ajo promovon demokracinë dhe shtetin e së drejtës. Qëllimi i këtij Rekomandimi nuk është absolutisht të theksohet policimi i keq dhe të stigmatizohet policia, por të ndihmohet policia që të nxisë sigurinë dhe të drejtat e njeriut për të gjithë nëpërmjet policimit të duhur.
24. Rekomandimi mbulon racizmin dhe diskriminimin në kontekstin e luftimit të të gjitha krimeve, duke përfshirë dhe terrorizmin. Në raportet e monitorimit të vendeve, ECRI trajton rregullisht probleme të lidhura me racizmin dhe diskriminimin racor në policim në kontekstin e luftës kundër krimit dhe i bën rekomandime shteteve anëtare për mënyrën se si të luftojnë fenomene të tilla. Së fundmi, ECRI ka shprehur shqetësime në raportet e tij të monitorimit në lidhje me informacionin sipas të cilit rastet e racizmi dhe të diskriminimit racor në policim, duke përfshirë dhe profilin racor, janë intensifikuar dhe kanë marrë një përmasë të re, në veçanti si rezultat i luftës kundër akteve terroriste.
25. ECRI e di që policia shpesh punon në një kontekst të vështirë dhe se realiteti i përditshëm i luftës kundër krimit, duke përfshirë dhe terrorizmin, paraqet sfida reale që duhet të plotësohen. Gjithsesi, ECRI është i bindur se racizmi dhe diskriminimi racor, duke përfshirë dhe profilin racor, nuk mund të përbëjnë një përgjigje të mundshme për këto sfida. Së pari, pasi ato çënojnë të drejtat e

njeriut. Së dyti, pasi ato theksojnë paragjykime dhe stereotipe rreth grupeve të caktuara të pakicave dhe legjitimojnë racizmin dhe diskriminimin racor kundër tyre tek popullsia e përgjithshme. Së treti, për shkak se profili racor nuk është efektiv dhe çon në më pak, jo në më shumë siguri njerëzore. ECRI beson se besimi tek policia nga të gjitha segmentet e shoqërisë çon në rritjen e sigurisë së përgjithshme. Pa bashkëpunimin e të gjithë komponentëve të shoqërisë, të shumicës dhe të pakicës, nuk është e mundur që policia të punojë në mënyrë efektive, duke përfshirë dhe sfidat e veçanta të sigurimit.

26. Është shumë e rëndësishme që të parashikohen elementë efektivë ruajtje kundër akteve raciste të kryera nga policia. Nuk mund të realizohet besueshmëria tek policia nëse anëtarët e saj lejohen të keqpërdorin kompetencat që i duhen këtij institucioni që të plotësojë misionin e tij.

I. Në lidhje me profilin racor

Paragrafi 1 i Rekomandimit:

“Të përcaktojnë qartë dhe të ndalojnë profilin racor në ligj;

Për qëllimet e këtij Rekomandimi, profili racor nënkupton:

“Përdorimin nga policia, pa justifikim objektiv ose të arsyeshëm, të shkaqeve si raca, ngjyra, gjuha, feja, shtetësia, origjina kombëtare ose etnike për veprimtaritë e kontrollit, survejimit ose hetimit”;

27. Rekomandimi parashikon një përkufizim të profilit racor. Profili racor përbën një formë të veçantë të diskriminimit racor. Përkufizimi i profilit racor të miratuar nga ECRI e merr frymëzimin nga përkufizimi i diskriminimit racor që përfshihet në Rekomandimin nr 7 të Politikës së Përgjithshme për legjislacionin kombëtar për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racor (më poshtë: RPP 7) dhe nga përkufizimi i diskriminimit të përdorur nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut në jurisprudencën e saj.
28. Profil racor është përdorimi nga policia i disa arsyeve për të kryer veprimtari kontrolli, survejimi ose hetimi, pa justifikim objektiv ose të arsyeshëm. Përdorimi i këtyre arsyeve nuk ka justifikim objektiv ose të arsyeshëm nëse ato nuk ndjekin një qëllim legjitim ose nëse nuk ka një marrëdhënie të arsyeshme përpjestimore ndërmjet mjeteve që përdoren për qëllimit që kërkohet të realizohet.
29. ECRI thekson se dhe kur ekziston një qëllim në terma abstrakte (psh parandalimi i trazirave ose krimet), përdorimi i këtyre arsyeve në aktivitetin e kontrollit, survejimit ose hetimit zor se mund të justifikohet jashtë rastit kur policia vepron mbi bazën e një përshkrimi specifik dyshimi brenda kufijve përkatës të kohës; psh kur ajo ndjek një drejtim specifik në lidhje me karakteristikat identifikuese të një personi të përfshirë në një veprimtari specifike kriminale. Në mënyrë që policia të shmangë profilin racor, veprimtaritë e kontrollit, mbikqyrjes ose hetimit duhet të bazohen në mënyrë përpiktë tek sjellja individuale dhe/ose informacioni i mbledhur.
30. Në lidhje me trajtimin e diferencuar për arsye të origjinës etnike, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut thotë se “[n]ë çdo rast, [ajo] mendon se asnjë dallim në trajtim që bazohet ekskluzivisht ose deri në një shkallë të lartë mbi origjinën etnike të personit nuk mund të justifikohet objektivisht në një shoqëri demokratike bashkëkohore të ndërtuar mbi parimet e pluralizmit dhe respektit

për kulturat e ndryshme” (ECHR, 13 dhjetor 2005, *Timishev kundër Rusisë*, § 58). Në lidhje me trajtimin e diferencuar mbi bazën e kombësisë, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut e përfshin këtë element ndërmjet elementëve për të cilët kërkohet “çdo arye me peshë” në mënyrë që të justifikohet një trajtim i diferencuar (ECHR, 16 shtator 1996, *Gaygusuz kundër Austrisë*, § 42). Në mënyrë më të përgjithshme, ashtu siç është nënvizuar në RPP7, ECRI thekson se nocioni i justifikimit objektiv dhe të arsyeshëm duhet të interpretohet në mënyrë sa më të përpiktë që të jetë e mundur në lidhje me trajtimin e diferencuar bazuar në secilën nga arsyet e listuara.

31. Duke pasur në mendje këto parime, duhet të merren parasysh konsiderata të ndryshme në mënyrë që të vlerësohet nëse plotësohet testi i përpjestueshmërisë ndërmjet instrumentave të përdorua dhe qëllimeve që kërkohen të realizohen në kontekstin e profilit racor. Këto konsiderata janë:
32. i) kriteri i efektivitetit: aftësia e masës konkrete të arrijë përfundimet për të cilat është krijuar. Kriteri i efektivitetit përfshin shqyrtimin e: shkallës në të cilën masa në fjalë ndikon mbi aftësinë e policisë për të punuar me grupet e pakicës për të identifikuar kriminelët; shkallës deri në të cilën, masa në fjalë mund shmangë policinë nga identifikimi i aktiviteteve të vërteta kriminale.
33. ii) kriteri i nevojës: ekzistenca e masave të tjera më pak çënuese për të arritur të njëjtin qëllim.
34. iii) kriteri i dëmit: shkalla në të cilën masa konkrete prek të drejtat e individit (e drejta e respektimit të jetës private dhe familjare, e drejta për liri dhe sigurim, e drejta për të mos qënë i diskriminuar, etj.) Përtej konsideratave që lidhen me të drejtat e prekura të individit, kriteri i dëmit duhet të kuptohet në terma më të përgjithshëm, duke përfshirë dhe konsiderata në masën në të cilën masa në fjalë institucionalizon paragjykimin dhe legjitimon sjelljen diskriminuese të publikut të përgjithshëm për anëtarët e grupeve të caktuara. Kërkimi ka treguar se profili racor ka efekte të konsiderueshme negative. Profili racor gjeneron një ndjenjë përulje dhe padrejtësie në grupe të caktuara personash dhe çon në stigmatizimin dhe tjetërsimin e tyre si dhe në prishjen e marrëdhënieve ndërmjet këtyre grupeve dhe policisë si rezultat i humbjes së besimit tek kjo e fundit. Në këtë kuadër, është e rëndësishme që të shqyrtohet, si pjesë e vlerësimit të kriterit të dëmit, sjellja e policisë kur kryhen aktivitetet e kontrollit, survejimit dhe hetimit. Për shembull, në raste të ndalimeve, mirësjellja dhe shpjegimet që jepen për arsyet e ndalimit kanë një rol shumë të rëndësishëm në eksperiencën e individit për të ndaluar. Është gjithashtu e rëndësishme që të vlerësohet niveli i stigmatizimit të grupeve të caktuara për shkak të vendimeve për të përqëndruar përpjekjet e policisë për krime specifike ose në zona të caktuara gjeografike.
35. Përkufizimi i profilit racor i përdorur nga ECRI përmban një listë arsyesh, por ajo nuk është listë e plotë. Përveç arsyeve të përmendura në mënyrë qartë, arsye të tjera në të cilat mund të ndërhyjnë profilet racore përfshijnë, për shembull, vendin e origjinës së një personi. Një ilustrim mund të jenë kontrollat e caktuara të kryera për pasagjerët që udhëtojnë për shkak të vendeve të origjinës së tyre. Përsa i përket arsyes së “racës”, ECRI thekson se megjithëse ai i kundërshton teoritë e bazuara në ekzistencën e “racave” të ndryshme, është vendosur që të përdoret ky term në Rekomandime për t’u siguruar që ato persona që përgjithësisht dhe gabimisht konsiderohen që i përkasin një “race tjetër” nuk përjashtohen nga objekti i mbrojtjes që synon të japë ky Rekomandim. Termi “arsye” i përdorur në përkufizimin e profilit racor duhet të

përfshijë arsye të cilat janë aktuale ose të prezumuara. Për shembull, nëse një person pyetet mbi prezumimin që ai ose ajo është myslimane, kur në fakt nuk është kështu, kjo gjë përbën profil racor për arsye fetare.

36. Përkufizimi i profilit racor i referohet aktiviteteve të kontrollit, survejimit ose hetimit. Veprimet që janë pjesë e këtij përkufizimi përfshijnë: ndalimet dhe kontrollet, kontrollet e identitetit, inspektimin e makinave, kontrollet personale, kontrollet e shtëpive dhe të ambienteve të tjera, kontrolle masive identiteti dhe kërkime; kontrolle me forcë, survejime (duke përfshirë dhe përgjimin e telefonatave); gjurmimin e të dhënave/gjurmimin e të dhënave. Ndërkohë që kjo listë nuk është e plotë, veprimtaritë e policisë që kryhen për qëllime të ndryshme nga kontrolli, survejimi ose hetimi (si për shembull trajtimi i personave që mbahen në arrest) nuk janë pjesë e përkufizimit të ECRI-t për profilin racor. Gjithsesi, këto veprimtari mund të jenë në kundërshtim të ndalimit të diskriminimit racor (për këtë pikë shih seksionin II).
37. Profili racor është kryesisht rezultat i stereotipeve që ekzistojnë në rradhët e policisë, sipas të cilit grupe të caktuara personash të përcaktuar për arsye të tilla si: raca, ngjyra, feja, kombësia ose origjina kombëtare ose etnike prezumohet se janë më shumë të destinuar se të tjerët të kryejnë vepra penale ose disa lloje të caktuara veprash penale. Gjithsesi, ndalimi i profilit racor duhet të mbulojë dhe ato situata ku lidhja ndërmjet stereotipeve dhe profilit racor është më e vështirë për t'u përcaktuar.
38. Ashtu si dhe diskriminimi racor, profili racor mund të ketë formën e diskriminimit tërthorë racor (shih përkufizimin e diskriminimit tërthorë racor më poshtë nën paragrafin 49-b). Me fjalë të tjera, policia mund të përdorë (pa justifikim objektiv dhe të arsyeshëm) kritere të cilat në dukje janë neutralë, por kanë ndikim në përpjestim të zhdrejtë mbi një grup personash të etiketuar nga arsye të tilla si: raca, ngjyra, gjuha, feja, shtetësia, origjina kombëtare ose etnike. Për shembull, një profil që i thotë policisë të ndalojë të gjitha gratë që mbajnë shami mund të përbëjë profil racor po aq sa do të ketë ndikim në përpjestim të zhdrejtë tek gratë myslimane dhe nuk ka justifikim objektiv ose të arsyeshëm. Ndalimi i profilit racor përmbledh dhe këto forma të tërthorta të profilit racor. Për më tepër, në të njëjtën mënyrë si diskriminimi racor, profili racor mund të marrë formën e diskriminimit nëpërmjet shoqërimit. Kjo ndodh kur një person diskriminohet për shkak të shoqërimit të tij/saj ose kontakteve me persona të përcaktuar në bazë të njëres nga arsyet e dhëna më lart.
39. Rekomandimi i referohet nevojës për të “ndaluar profilin racor me ligj”. Përsa i përket sanksioneve për shkeljen e këtij ndalimi, përderisa profili racor përbën një formë diskriminimi racor, duhet të zbatohen sanksionet e parashikuara në RPP 7 për diskriminimin racor. Përveç sanksioneve dhe mjeteve ligjore të përcaktuara kryesisht për sjelljen individuale të oficerëve, duhet të jenë të disponueshëm mekanizma më fleksibël zgjidhjeje për të trajtuar llojin e profilit racor që rezulton nga politikat dhe praktikat institucionale. Për shembull, pas marrjes së raporteve të besuara të profilit racor nga një shërbim policie, autoritetet përkatëse mund të caktohen për të kryer një kontroll të politikës për të shqyrtuar këtë çështje nëpërmjet rishikimit të politikës së caktuar, trajnimit, protokolleve të operimit ose faktorë të tjerë që ekzistojnë brenda këtij shërbimi. Në veçanti kur mekanizmat ekzistues administrativë nuk parashikojnë një strukturë për të kryer të tilla kontrolle të politikave, kontrolli mund të kryhet nga një autoritet i pavarur. Ky mund të jetë organ i pavarur të cilit i është besuar hetimi i akteve të dyshuara për diskriminim racor dhe sjelljet e pahijshme të policisë për motive racore, (krijimi i të cilit rekomandohet në paragrafin 10) ose

organ i specializuar që rekomandohet të krijohet nga ECRI në Rekomandimin nr 2 të Politikës së Përgjithshme për struktura të specializuara për të luftuar racizmin, ksenofobinë, antisemitizmin dhe intolerancën në nivel lokal.

Paragrafi 2 i Rekomandimit:

“Të kryejnë kërkime mbi profilin racor dhe të monitorojnë aktivitetet e policisë për të identifikuar praktikatat e profilin racor, duke përfshirë mbledhjen e të dhënave të ndara sipas zërave të tillë si: origjina kombëtare ose etnike, gjuha, feja, dhe shtetësia në lidhje me veprimtaritë përkatëse të policisë”

40. Shumë pak kërkime dhe monitorime janë kryer brenda shteteve anëtare të Këshillit të Evropës në lidhje me profilin racor. Ka mangësi serioze në njohuri si në lidhje me kërkimin e metodave që synojnë të identifikojnë dhe masin profilin racor dhe në studimet që mbulojnë aspekte të ndryshme të përmendura më lart në lidhje me profilin racor, përkatësisht me efektivitetin, nevojën si dhe dëmin e shkaktuar nga profili racor. ECRI mendon se këto boshllëqe në njohuri lejojnë efektivisht praktika të profilin racor të vazhdojnë pa u penguar të intensifikohen në kontekste specifike sigurimi.
41. Në lidhje me monitorimin e veprimtarive të policisë në mënyrë që të identifikohen praktikatat me profil racor, njëra ndër arsyet kryesore për boshllëkun e njohurive rreth profilin racor është mungesa, në pjesën më të madhe të shteteve anëtare të Këshillit të Evropës, e të dhënave të ndara sipas kombësisë, origjinës etnike, gjuhës, fesë dhe shtetësisë. Në raportet e monitorimit të vendeve, ECRI rekomandon në mënyrë të vazhdueshme që shtetet anëtare të mbledhin të dhëna të tilla në mënyrë që të monitorohet situatet e grupeve të pakicës dhe të identifikohen llojet e mundshme të diskriminimit të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë që ata mund të hasin në fusha të ndryshme të jetës. Policimi, dhe në përgjithësi sistemi i drejtësisë penale janë fusha kritike në respektim të të cilave ECRI ka bërë thirrje që të mblidhen këto lloje të dhënash në mënyrë që të rritet përgjegjshmëria dhe të ofrohet një bazë e njëjtë njohurish për politikë-bërjen. ECRI, po ashtu, thekson në mënyrë të vazhdueshme, se të dhëna të tilla duhet të mblidhen duke respektuar parimet e konfidencialitetit, informimit për dhënie të pëlqimit dhe vetë-identifikimit vullnetar të personave si persona që i përkasin një grupi të caktuar, dhe në bashkëpunim të ngushtë me të gjitha aktorët përkatës, duke përfshirë dhe organizatat e shoqërisë civile.
42. Në mënyrë që të dhënat e ndara sipas zërave të tillë, si, për shembull, origjina kombëtare ose etnike, gjuha, feja dhe shtetësia të përdoren për të identifikuar dhe për të matur profilin racor, të dhëna të tilla duhet të mblidhen në lidhje me veprimtaritë përkatëse të policisë, duke përfshirë kontrollet e identitetit, inspektimin e makinave, kontrollet personale, kontrollet e shtëpisë/ambjenteve dhe bastisjet. Të dhëna duhet të mblidhen dhe në lidhje me rezultatet përfundimtare të këtyre aktivitetëve (ndjekjes dhe dënimit) në mënyrë që të mundësohet vlerësimi nëse raporti ndërmjet kontrolleve të kryera dhe dënimeve aktuale është i ndryshëm për anëtarët e grupeve të pakicave krahasuar me pjesën tjetër të shoqërisë. Në mënyrë që të jetë i dobishëm, kërkimi dhe monitorimi i profilin racor duhet t'i përgjigjet standardeve të larta të kërkimit shkencor, të cilat reflektohen në metodologjinë e përdorur. Në këtë drejtim janë zhvilluar praktika të mira për të dokumentuar dhe për të matur profilin racor në Evropë dhe më tej. Për shembull, kur monitorohet profili i mundshëm racor në ndalimet dhe kontrollin e kryer në një zonë të caktuar në një kohë të caktuar, duhet t'i kushtohet kujdes matjes së përbërjes së popullsisë në atë zonë dhe në

atë kohë në mënyrë që të përcaktohet nëse policia po ndalon më shumë anëtarë të grupeve të pakicave në atë kontekst të caktuar.

43. ECRI thekson se duke mbledhur këtë lloj të dhënash, policia demonstron dëshirën e mirë dhe gatishmërinë për të dëgjuar ankesat e grupeve të pakicave. Nëse nuk është përcaktuar ndonjë profil racor, kjo mund të ndihmojë në rikrijimin ose konsolidimin e besimit dhe uljen e rrezikut se policia mund të ushtrojë sjellje agresive. ECRI thekson gjithashtu se perceptimi që policia mund të gjejë ngushëllim tek profili racor është po aq i dëmshëm sa vetë profili racor.

Paragrafi 3 i Rekomandimit:

“Të prezantojnë një standard të arsyeshëm dyshimi, sipas të cilit kompetencat e lidhura me veprimtaritë e kontrollit, survejimit ose hetimit të mund të ushtrohen vetëm mbi bazën e dyshimit të gjetur bazuar në kriteret objektive”

44. Kodi Evropian i Etikës së Policisë parashikon në paragrafin 47 se “hetimet e policisë, minimalisht, duhet të bazohen tek dyshimi i arsyeshëm i një veprë ose krimi aktual ose të mundur”. Ashtu siç shpjegohet dhe një Memorandumin Shpjegues të Kodit, kjo do të thotë se duhet të ekzistojë dyshimi për një vepër ose krim që justifikohet nga disa kriteret objektive përpara se policia të fillojë një hetim. ECRI beson se prezantimi i standardit të një dyshimi të arsyeshëm në ushtrimin e kompetencave të hetimit të policisë i lidhur me veprimtaritë e kontrollit dhe të survejimit është një instrument posaçërisht i rëndësishëm për të luftuar profilin racor. Si rezultat, ai rekomandon që një standard i tillë të prezantohet në kuadrin ligjor dhe rregullave, të cilat, në shtete të ndryshme anëtare, drejojnë ushtrimin e kompetencave të tilla të policisë.

Paragrafi 4 i Rekomandimit:

“ Të trajnojnë policinë mbi çështjet e profilit racor dhe mbi përdorimin e standardit të arsyeshëm të dyshimit ”

45. Ky trajnim duhet të trajtojë paligjshmërinë e profilit racor si dhe mungesën e efektivitetit dhe natyrën e dëmshme të përshkruar më lart.
46. Trajnimi për përdorimin e standardit të dyshimit të arsyeshëm duhet të përfshijë shembuj praktikë të situatave operative që dëshmojnë sjelljen që pritet nga oficerët e policisë në ushtrimin e kompetencave të tyre. Në të duhet të përfshihen gjithashtu dhe parime praktike që do të përdoren nga oficerët e policisë në situata konkrete në mënyrë që të vlerësohet nëse ato po veprojnë në përputhje me standardin e dyshimit të arsyeshëm. Një parim i tillë, mund të jetë, për shembull, që arsyeja konkrete mbi të cilën oficeri i policisë ndërton dyshimin duhet të jetë e mjaftueshme për të bërë dhe një person të tretë të dyshojë. Një tjetër parim mund të jetë që mund të mos ketë dyshim të arsyeshëm kur oficeri e di paraprakisht se ushtrimi i kompetencave të tij/saj ka pak ose aspak të ngjarë që të çojë në zbulimin e kryerjes së një veprë. Në të njëjtën kohë, kur oficeri ka dyshim të arsyeshëm se një vepër është kryer ose mund të kryhet në një zonë gjeografike të identifikuar qartësisht, oficeri mund të ushtrojë kompetencat e tij/saj mbi të gjithë personat në atë zonë, me kusht që në gjë e tillë të bëhet pa diskriminim.
47. Në mënyrë që një trajnim i tillë specifik të jetë efektiv, ai duhet të shoqërohet me më shumë trajtime të përgjithshme për të rritur shkallën e ndërgjegjësimit të policëve për çështje të drejtave të njeriut dhe të nevojës për të luftuar racizmin, dhe diskriminimin racor (për këtë pikë, shih pjesët e tjera të Rekomandimit që lidhen me trajnimin dhe rritjen e ndërgjegjësimit).

II. Në lidhje me të gjitha format e diskriminimit dhe sjelljen e padenjë të policisë për shkaqe racore

48. Rekomandimet e bëra në këtë seksion zbatohen për të gjitha format e diskriminimit racor (duke përfshirë dhe profilin racor) dhe sjelljen e padenjë të policisë për shkaqe racore.

Paragrafi 5 i Rekomandimit:

“ Të sigurojnë se legjislacioni që ndalon diskriminimin e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë racor mbulon dhe aktivitetet e policisë ”

49. Me këtë Rekomandim ECRI thekson thirrjen e tij për Shtetet Anëtare, të përmendur dhe në RPP 7, për të sjellë veprimtaritë e policisë nën legjislacionin anti-diskriminues. Në RPP 7, ECRI e përkufizon diskriminimin e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë racor si më poshtë:

- a) “diskriminimi racor” nënkupton çdo trajtim të diferencuar të bazuar në arsye të tilla si raca, ngjyra, gjuha, feja, shtetësia ose origjina kombëtare ose etnike, i cili nuk ka asnjë justifikim objektiv ose të arsyeshëm. Trajtimi i diferencuar nuk ka justifikim objektiv ose të arsyeshëm nëse nuk ndjek një qëllim legjitim ose nëse nuk ka një marrëdhënie të arsyeshme përpjestueshmërie ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që duhet të realizohet.
- b) “diskriminimi racor i tërthortë” i referohet rasteve ku një faktor në dukje neutral, si për shembull një dispozitë, kriter ose praktikë nuk mund të plotësohet lehtë ose krijon disavantazhe për persona që i përkasin një grupi të përcaktuar në bazë të racës, ngjyrës, gjuhës, fesë, origjinës kombëtare ose etnike, në përjashtim të rasteve kur ky faktor ka një justifikim objektiv ose të arsyeshëm. Justifikimi objektiv i arsyeshëm ekziston kur ndiqet një marrëdhënie e arsyeshme përpjestimi ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që kërkohet të realizohet.

50. Përveç ofrimit të këtyre përkufizimeve, në RPP 7 ECRI rendit elementët kryesorë që duhet të përfshihen nga një legjislacion efektiv anti-diskriminimi, duke përfshirë si shqetësime barrën e provës në rastet e diskriminimit, sanksionet që duhet të jenë të disponueshme për raste të tilla dhe aktet specifike që duhet të shqyrtohen specifikisht si akte diskriminimi. Si rezultat, të gjithë këto elementë kyçë duhet të aplikohen dhe për aktivitetet e policisë. ECRI thekson këtu se këto komponentë kyçë mund të përfshihen dhe në një legjislacion më të gjërë që përfshin luftën kundër racizmit dhe diskriminimit racor në policim. Për shembull, gjatë miratimit të masave ligjore kundër diskriminimit në policim, shtetet anëtare mund të ndalojnë, së bashku me diskriminimin racor, forma të tjera të diskriminimit, si për shembull forma që bazohen në gjininë, orientimin seksual, paaftësinë, opinionet politike ose të tjera, origjinën sociale, pronën, lindjen ose ndonjë status tjetër.

Paragrafi 8 i Rekomandimit:

“ Të parashikojnë mbështetje dhe mekanizma këshillimi për viktimat e diskriminimit racor ose sjelljeve të padenja të policisë për motive racore ”

51. Viktimat e diskriminimit racor dhe të sjelljes së padenjë të policisë për motive racore janë në një situatë të veçantë të dobët, pasi policia parimisht është ndërvepruesi natyror për viktimat e këtyre akteve kur ato kryhen nga të tjerët. Si rezultat, është e nevojshme që të sigurohemi që ekzistojnë këshilla ligjore dhe

mbështetje të përshtatshme psikologjike, qoftë brenda policisë ose jashtë saj, në mënyrë që të inkurajohen viktimat që të kërkojnë mbrojtjen e të drejtave të tyre. Duhet të garantohet dhe akses i tyre ndaj ndihmës ligjore dhe ndihmës mjekësore. Për më tepër, viktimat duhet të mbrohen nga sulmet e oficerëve të policisë, duke përfshirë dhe kundrapadi abuzuese.

52. Duhet të jenë të disponueshme mekanizma mbështetës për viktimat e diskriminimit racor dhe akteve raciste kur veprime të tilla kryhen nga persona që nuk janë oficerë policie. Në këto raste, policia ka një rol dhe më të madh për të inkurajuar dhe këshilluar viktimat duke i referuar ata tek strukturat që i përshtaten më mirë situatës së tyre specifike.
53. Një shembull i mekanizmit të mbështetjes është vendosja e një linje telefonike pa pagesë për t'iu ardhur në ndihmë viktimave me këshilla ligjore dhe/ose mbështetje psikologjike në gjuhë të ndryshme gjatë 24 orëve. Personat që ankohen për diskriminim racor ose sjellje të padenjë të policisë për motive racore duhet të informohen për shërbime sociale dhe organizatat e shoqërisë civile që ofrojnë mbështetje dhe këshilla për viktimat. Për shembull, mund të shpërndahen fletushka me informacion që lidhen me mbështetje për viktimat e diskriminimit racor ose sjelljes së pamotivuar racore nga policia.

Paragrafi 9 i Rekomandimit:

“ Të sigurojnë hetime efektive për rastet e dyshuara për diskriminim racor ose sjellje të padenjë të policisë për motive racore, dhe të sigurojnë se autorët e këtyre akteve të dënohen siç e meritojnë”

54. Me “hetim efektiv” ECRI nënkupton një hetim që i plotëson kriteret e përcaktuara si nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut dhe Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturës dhe Trajtimin ose Dënimit Çnjerëzor dhe Degradues. Në mënyrë që të jetë efektiv, një hetim duhet të jetë i përshtatshëm, i kuptueshëm, i plotë, në kohë, i shpejtë dhe i pavarur. Shih jurisprudencën e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (për shembull, ECHR, 26 janar 2006, *Mikheyev kundër Russia*) dhe standardet e CPT-së (Standardet e CPT-së, tetor 2006, nga faja 81 e në vazhdim. Fragment nga Raporti i Përgjithshëm nr 4 [CPT/Inf (2004) 28]). Duhet të merren masa për t'u siguruar që viktimat të mbahen të informuar rreth hetimeve dhe rezultateve të tyre.
55. Në lidhje me hetimet për sjelljen e pahijshme të policisë për motive racore, në çështjen *Nachova kundër Bullgarisë* të 6 korrikut 2005 dhe çështje të tjera pasuese, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka nënvizuar detyrimin e autoriteteve kombëtare për të kryer hetime për motivet e mundshme racore pas sjelljes së zyrtarëve të zbatimit të ligjit, kur ka dëshmi për ekzistencën e motiveve të tilla. Nga pikëpamja procedurale, duke mos bërë një hetim të kënaqshëm në këtë pikë, shteti është përgjegjës për mosrespektimin e Nenit 14 të Konventës (ndalimi i diskriminimit) në kombinim me një nen tjetër (për shembull neni 2 – e drejta e jetës, ose neni 3 – ndalimi i torturës ose trajtimit apo dënimit çnjerëzor ose degradues).
56. Përsa i përket nevojës për t'u siguruar se oficerët e policisë që janë përgjegjës për diskriminim racor dhe sjellje të padenjë për shkaqe racore dënohen sipas parashikimeve, ECRI kujton elementët kyç të legjislationit efektiv penal kundër racizmit dhe diskriminimit racor të indentifikuar në RPP 7. Në veçanti, ai kujton se motivimi racist i një vepre duhet të parashikohet në ligj si rrethanë specifike rënduese në gjykim. Viktimat e diskriminimit racor dhe sjelljes së

padenjë të policisë për motive racore duhet të përfitojnë nga kompesimet përkatëse për çdo dëm moral dhe material të shkaktuar.

57. Policia mund të parashikojë një mekanizëm të brendshëm për kontrollin e cilësisë, duke mbështetur çështje që lidhen me rastet e diskriminimit racor dhe sjelljen e padenjë të motivuar nga raca. Drejtuesit e policisë duhet t'i japin përparësi të madhe këtyre çështjeve dhe duhet t'ua komunikojnë këtë përparësi dhe vartësve të tyre.

Paragrafi 10 i Rekomandimit:

“ Të parashikojnë një organ, të pavarur nga autoritetet e policisë dhe të prokurorisë, për të hetuar çështjet e dyshuara për diskriminim racor dhe sjellje të padenjë të policisë për motive racore ”

58. Stuktura të cilës i është besuar hetimi i çështjeve të dyshuara për diskriminim racor dhe sjellje të padenjë me motive racore nga policia duhet të ekzistojë përkrah strukturave të tjera kompetente për marrjen e ankesave kundër sjelljes së padenjë të policisë, si mekanizat e brendshme të disiplinës (inspektoriat i policisë, Departamenti i Ministrisë së Brendshme, etc.) dhe prokurori. Eksperienca tregon se viktimat e abuzimit të policisë përgjithësisht nuk kanë besim në mekanizmat e brendshëm të ankimit të policisë. Ata, gjithashtu shpesh ngurrues të sjellin çështje përpara institucioneve që bashkëpunojnë me policinë, si për shembull autoritetet e prokurorisë. Si rezultat është e nevojshme që të krijohet një sistem sipas të cilit një viktimë mund të ankimojë duke i besuar plotësisht një strukture të pavarur, detyra kryesore e të cilës është që të kontrollojë veprimtaritë e policisë. Për këtë pikë, shih dhe seksionin për Përgjegjësinë e Policisë dhe Transparencën nga *Udhëzimi për Policimin Demokratik*, i përgatitur nga Këshillari i Lartë i Policisë i Sekretarit të Përgjithshëm të OSBE-së, në dhjetor 2006, nga faqja 33 e më tej.
59. Ky organizëm, të cilit i besohen hetimet e rasteve të dyshuara për diskriminim racor dhe sjellje të pahijshme nga policia të motivuar mbi baza racore duhet t' i jepen të gjitha kompetencat e nevojshme që të ushtrojë detyrat në mënyrë efektive. Pra, ai duhet të ketë kompetenca, si për shembull, të kërkojë prodhimin e dokumentave dhe elementeve të tjerë për inspektim dhe shqyrtim; sekuestrojë dokumentat dhe elementë të tjerë për të bërë kopje ose për të marrë fragmente, dhe të marrë në pyetje personat. Kur faktet që i bëhen me dije kanë natyrë penale, këtij trupi mund t'i kërkohet që t'a çojë çështjen përpara autoriteteve ndjekëse.
60. Ky organizëm, të cilit i besohen hetimet e rasteve të dyshuara për diskriminim racor dhe sjellje të pahijshme nga policia të motivuar mbi baza racore mund të marrë forma të ndryshme. Ai mund të jetë një institucion kombëtar për mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të njeriut, një avokat populli i specializuar për policinë, një komision civil mbikqyrës për aktivitetet e policisë, ose një organizëm i specializuar, që rekomandohet të krijohet nga ECRI në Rekomandimin nr 2 të Politikës së Përgjithshme për strukturat e specializuara për të luftuar racizmin, ksenofobinë, antisemitizmin dhe intolerancën në nivel kombëtar.
61. Përveç kompetencave hetuese, këtij organizimi mund t'i jepen kompetencat e mëposhtme për çështje që nuk përfshijnë përgjegjësi penale: zgjidhje miqësore e mosmarrëveshjeve, monitorim të veprimtarive të policisë dhe përgatitje e rekomandimeve për përmirësimin e legjisllacionit, rregulloreve dhe praktikave në mënyrë që të luftohet racizmi dhe diskriminimi racor në policim; dhe krijimin e

kodeve të sjelljes. Strukturës në fjalë duhet t'i kërkohej që të bashkëpunojë në mënyrë aktive me organizatat që punojnë në fushën e luftës kundër racizmit dhe diskriminimit racor. Është e domosdoshme që një strukturë e tillë të jetë lehtësisht e aksesueshme për ato persona të drejtat e të cilëve mendohet të mbrohen. Kur të jetë e nevojshme, duhet të hapen zyra lokale në mënyrë që të rritet aksesueshmëria e kësaj strukture.

III. Në lidhje me rolin e policisë në luftën kundër veprave me karakter racist dhe monitorimit të incidenteve raciste

62. Rekomandimi bën dallimin ndërmjet veprave raciste dhe incidenteve raciste. Ndryshe nga veprat raciste (të cilat janë koncepte të të drejtës penale), incidentet raciste përbëhen nga incidente që mendohet se janë raciste nga viktima ose çdo person tjetër. Si rezultat, të gjitha veprat raciste mund të cilësohen fillimisht si incidente raciste. I takon hetimit, dhe përfundimisht gjykatës të përcaktojë nëse është kryer një veprë, dhe nëse, për shembull, motivacioni i veprës është për arsye raciste.
63. Me vepra raciste, ECRI nënkupton veprat e zakonshme (si për shembull vrasjet, sulmet, vëniet e qëllimshme të zjarrit dhe fyerjet) të kryera me një motivacion racist (vepra të motivuara nga shkaqe raciste), dhe vepra të tjera në të cilat elementi racist është i lidhur me veprën (si për shembull provokim për urrejtje racore ose pjesëmarrje në një organizatë raciste).
64. Në lidhje me RPP GPR 7 ECRI ka qartësuar se racizmi mbulon sjelljen e bazuar në shkaqe të tilla si raca, ngjyra, feja, shtetësia ose origjina kombëtare ose etnike.

Paragrafi 11 i Rekomandimit:

“ Të sigurojnë që policia i heton plotësisht veprat raciste, duke përfshirë dhe marrjen e plotë parasysh të motivimit racor në veprat e zakonshme ”

65. Në çështjen *Šečić kundër Kroacisë* të 31 majit 2007, në lidhje me hetimet e policisë për një sulm racist kundër një personi me origjinë rome nga individë të dyshuar që i përkisnin një grupi pakice, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka theksuar se “[t]rajtimi i dhunës dhe brutalitetit të provokuar nga raca në të njëjtën mënyrë me çështjet që nuk kanë tone raciste do të ishte sikur të pretendosh se nuk e kupton natyrën specifike të akteve që janë veçanërisht shkatërruese për të drejtat themelore”. Si rezultat, Gjykata e konsideroi si të papranueshëm faktin që një akt i dhunshëm që kishte shumë të ngjarë të ishte motivuar nga shkaqe racore të mos hetohet seriozisht dhe shpejt me qëllimin që të identifikohet dhe të ndiqen autorët e veprës (Shih *Šečić kundër Kroacisë*, § 67-69).
66. Një masë praktike që mund të merret për t'u siguruar se policia i heton të gjitha aktet raciste plotësisht, dhe në veçanti që ajo nuk i shikon me përçmim motivimet raciste të veprave të zakonshme gjatë hetimeve, është miratimi i një përkufizimi të gjërë të incidentit racist të parashikuar në këtë Rekomandim (paragrafi 14). Sapo të jetë raportuar një incident racist që përkon me këtë përkufizim, policisë i duhet kërkuar që të ndjekë plotësisht linjën e hetimit. Për këtë qëllim, duhet të përgatiten udhëzime specifike për oficerët e policisë për hapat që duhet të merren kur raportohet një incident racist; duke përfshirë si shqetësime fushat e më poshtme: ndjeshmërinë ndaj viktimës, veprimin që duhet të merret në skenë për të siguruar prova; vendndodhjen dhe marrjen në pyetje e dëshmitarëve; kërkimin e të dyshuarit; eksplorimin e lidhjeve të

mundshme me grupet raciste të organizuara, duke përfshirë dhe grupet neo-naziste dhe kokëqethurve (skinheads); duke vijuar më tej me një deklaratë të detajuar të viktimës.

67. Masa të tjera që duhet të merren në mënyrë që të sigurohemi që policia heton rastet e racizmit plotësisht (duke përfshirë dhe veprat e motivuara nga raca) përfshijnë krijimin e njësisve brenda secilit division të specializuar të policisë për të trajtuar vepra të tilla dhe nxjerrjen e qarkoreve ministrore dhe dokumentave të tjerë për të rritur ndërgjegjësimin e policisë për nevojën e të luftuarit me forcë të veprave raciste (duke përfshirë dhe veprat e motivuara nga shkaqe racore).

Paragrafi 12 i Rekomandimit:

"Të krijohet dhe të vënë në punë një sistem për regjistrimin dhe monitorimin e incidenteve raciste, dhe të gjejnë masën në të cilën këto incidente çohen në prokurori, dhe, si rrjedhim, cilësohen si vepra me karakter racist"

68. Me qëllim që të krijohet një vështrim përgjithshëm sa më i saktë i situatës përpara i përket rasteve të manifestimeve racore në shoqëri dhe për të monitoruar përgjigjen e autoriteteve të drejtësisë penale për manifestime të tilla është e nevojshme që të zhvillohet një sistem i qëndrueshëm për mbajtjen shënimi dhe të monitorimit të incidenteve racore. Miratimi i përkufizimit të gjërë të incidentit racist që parashikohet në këtë Rekomandim (paragrafi 14) është një element kyç i një sistemi të tillë. Përkufizimi ka si synim që të sigurojë që të gjitha njësitë e policisë dhe të gjitha agjencitë që kanë rol në marrjen e raporteve për incidente të tilla përdorin të njëjtat koncepte.
69. Për më tepër, policia (dhe të gjithë ata që marrin raporte të incidenteve raciste) duhet të mbledhin informacion të detajuar për secilin raport. Kjo mund të bëhet, për shembull, duke plotësuar një formular raporti për incident racor, i cili duhet të përmbajë informacion rreth elementeve të ndryshme, duke përfshirë viktimën, të dyshuarin ose të akuzuarin, llojin e incidentit, vendin e ndodhjes së incidentit dhe arsyet e përfshira. Një shembull i raportit të incidentit, i cili në përgjithësi lidhet me krimet e urrejtjes, përfshihet në *Luftën Kundër Krimeve të Urrëjtjes në Rajonin e OSBE-së, OSBE/ODIHR, 2005, Shtojca D*. Për këtë çështje shih dhe *Policimi i Krimet dhe Dhunës Racore, Analizë Krahasuese, EUMC, shtator 2005*.
70. Mbledhja e informacionit të detajuar dhe të saktë për incidentet racore nga policia në këtë fazë është parakusht për monitorimin efektiv në sistemin e drejtësisë penale, dhe mënyrën sesi ai si i tërë trajton incidentet raciste dhe veprat raciste. Gjithsesi, në mënyrë që të jemi në gjendje të marrim një panoramë të tillë, është gjithashtu e nevojshme që organet e ndjekjes dhe gjykatat të përcaktojnë ose të përpunojnë sistemet e tyre të monitorimit. Këto sisteme do të përfshijnë informacion të disponueshëm për hetimet e kryera, paditë e ngritura dhe dënimet e dhëna nga gjykata për këto çështje.
71. Mbajtja shënimi e incidenteve raciste e ndihmon policinë në përmirësimin e hetimeve të saj për veprat raciste (siç parashikohet në paragrafin 11), pasi kjo gjë i ofron atyre informacion të dobishëm që mund të qartësojë kontekstin brenda atyre veprave që kanë ndodhur.

Paragrafi 13 i Rekomandimit:

“ Të inkurajojnë viktimat dhe dëshmitarët e incidenteve raciste të raportojnë incidente të tilla ”

72. Ka mënyra të ndryshme që mund të përdoren për të inkurajuar viktimat dhe dëshmitarët e incidenteve raciste për të raportuar incidente të tilla. Në përgjithësi, të gjitha masat që kanë si synim të përmirësojnë besueshmërinë e grupeve të shumicës në polici, si ato të dhëna në Pjesën II dhe Part IV të këtij rekomandimi, kanë një potencial të fortë për të inkurajuar raportimin e incidenteve raciste. Nga një perspektivë më specifike, shembuj të masave që inkurajojnë raportimin e incidenteve raciste përfshijnë përcaktimin e sistemeve në të cilat viktimat dhe dëshmitarët mund t'i raportojnë incidentet raciste tek agjencitë e ndryshme lokale (përveç se në polici, këto agjenci mund të përfshijnë autoritete vendore dhe organizatat e shoqërisë civile) që veprojnë në mënyrë të koordinuar. Të gjitha agjencitë, për shembull mund të trajnohen për përdorimin e të njëjtit përkufizim të incidentit racist dhe për atë se çfarë duhet të bëjnë kur u drejtohen viktimave ose dëshmitarëve. Agjencitë jo-policore që marrin ankime, si rezultat veprojnë si ndërmjetësuese dhe, sipas nevojës, mund t'ia çojnë informacionin policisë. Ky rol ndërmjetësimi mund të jetë i rëndësishëm në veçanti për persona që janë në pozicione të veçanta vulnerabël, si për shembull persona pa status ligjor të cilët mund të ngurrojnë të raportojnë incidente raciste në polici. Një tjetër masë specifike është trajnimi i specializuar i policisë në marrjen e ankesave për racizëm dhe diskriminim racor.

73. Viktimat dhe dëshmitarët e incidenteve raciste duhet të mbrohen kundër viktimizimit, dmth nga çdo trajtim negativ ose pasojë që vjen si rezultat i reagimit ndaj raportimit të një incidenti ose depozitimit të një ankese.

Paragrafi 14 i Rekomandimit:

“Për këto qëllime, të miratojnë një përkufizim të gjërë të incidentit racist,

Për qëllime të këtij Rekomandimi, një incident racist është: “çdo incident që konsiderohet si incident racist nga viktima ose çdo person tjetër”

74. Rekomandimi parashikon që një incident racist të përkufizohet si një incident që perceptohet si racist nga viktima ose një person tjetër. Miratimi i një përkufizimi të tillë të gjërë për incidentin racist ka avantazhin e dërgimit të mesazhit tek viktimat duke u thënë që zëri i tyre do të dëgjohet. Përkufizimi është nxjerrë nga raporti i Hetimit të Stephen Lawrence të 1991-it i bërë nga by Sir William Macpherson of Cluny (Cm 4262, Kreu 47, paragrafi 12).

75. Ashtui siç përmendet më lart, qëllimi i miratimit të një përkufizimi për incidentin racist është i dyanshëm: së pari për të përmirësuar regjistrimin dhe monitorimin e incidenteve raciste, dhe, së dyti, për të siguruar se policia heton plotësisht veprat raciste dhe nuk e neglizhon motivimin racist të veprave të zakonshme.

Formatted: English (United States)

IV. Në lidhje me marrëdhëniet ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicave

76. Në Pjesën I, II dhe III të këtij Rekomandimi, ECRI ka trajtuar kryesisht rrethana në të cilat anëtarë të grupeve të pakicave – psh për qëllime të këtij Rekomandimi, grupe të caktuara sipas karakteristikave të tilla si raca, ngjyra, gjuha, feja, kombësia, origjina kombëtare ose etnike – janë viktimat të diskriminimit racor, duke përfshirë dhe profilin racor dhe sjelljen e motivuar nga racizmi, qofshin ata nga duar të policisë ose të individëve të tjerë privatë. Gjithsesi, është gjithashtu e rëndësishme të sigurohemi që policia sillet në mënyrë profesionale dhe të paanshme kur trajton vepra që nuk janë të motivuara nga pikëpamje racore, por prapë përfshijnë anëtarë të grupeve të pakicave si viktimat, autorë veprash, dëshmitarë, etj. Raportet e monitorimit të ECRI-it për situatën në vendet përkatëse dëshmojnë se paragjykimi në bazë race, gjuhe, feje, shtetësie, origjine kombëtare ose etnike mund të prekë mënyrën në të cilën policia i trajton anëtarët e pakicave në kuadrin e këtyre veprave. Për shembull, anëtarë të grupeve të pakicave besohen më lehtësisht të jenë autorë të veprave specifike. Nga ana tjetër, policia mund të ketë më pak gjasa të besojë anëtarë të grupeve të pakicave që janë dëshmitarë ose viktimat të krimeve të zakonshme. Vështirësitë në këtë zonë vijnë dhe si rezultat i mungesës së kompetencës ndërmjet oficerëve të policisë për të punuar në një shoqëri të larmishme. Megjithëse të një natyre më të përgjithshme, rekomandimet e bëra nga ECRI në Pjesën IV kanë si qëllim të trajtojnë këto çështje.

Paragrafi 15 i Rekomandimit:

“Të vendosin policinë nën një detyrim statutor për të nxitur barazinë dhe të parandalojnë diskriminimin racor në kryerjen e funksioneve të saj”

77. Në RPP 7, ECRI ka rekomanduar se autoritetet publike duhet të vendosen nën detyrimin statutor për të promovuar barazinë dhe për të parandaluar diskriminimin racor në kryerjen e detyrave të tyre. Me këtë rekomandim, ECRI thekson rëndësinë e këtij detyrimi, në veçanti për policinë. Në mënyrë që të plotësojë këtë detyrim, policisë i duhet kërkuar që të përpilojë dhe të zbatojë programe specifike që synojnë të promovojnë barazinë dhe për të parandaluar diskriminimin. Këto programe mund të përfshijnë një sërë aktivitetesh, duke filluar nga trajnimi dhe rritja e ndërgjegjësimit deri tek monitorimi dhe përcaktimi i objektivave të cilësisë. Një shembull iniciativash që mund të përfshihet në këto programe është përpilimi i kodeve të brendshme të sjelljes kundër racizmit dhe diskriminimit racor. Në mënyrë më të përgjithshme, programet e policisë që kanë si synim që të promovojnë barazinë dhe të parandalojnë diskriminimin duhet të përfshijnë iniciativa dhe angazhim në të gjitha fushat e trajtuara në këtë Seksion (diversiteti, përfaqësimi i grupeve të pakicës në polici, marrëdhëniet me grupet e pakicës dhe media). Siç rekomandohet nga ECRI në RPP 7, përputhja e policisë me detyrimin statutor për të nxitur barazinë dhe për të parandaluar diskriminimin racor mund të monitorohet dhe të zbatohet nëpërmjet një organi të pavarur të specializuar për të luftuar racizmin dhe diskriminimin racor në nivel kombëtar.

Paragrafi 16 i Rekomandimit:

“Të trajtojnë policinë për policimin e një shoqërie larmishme”

78. Trajnimi për policimin në një shoqëri larmishme përfshin trajnime specifike për oficerët e policisë të cilët janë në kontakt me anëtarë të grupeve të pakicave, si

shtetasit dhe joshetasit. Mund të përfshihet gjithashtu dhe trajnimi i synuar për t'i mësuar pjesës më të madhe të oficerëve të policisë një gjuhë të folur nga një grup pakice. Mund të përfshihen gjithashtu dhe trajnime për pluralizmin kulturor dhe fetar dhe aktivitetet që synojnë ndërveprim dhe respekt ndërmjet kolegëve të niveleve të ndryshme. Trajnimi i përmendur më lart duhet të jetë sa më praktik të jetë e mundur, dhe duhet të përfshijë, për shembull, situata ku anëtarët duhet të luannë e të ndërveprojnë me anëtarë të grupeve të pakicave.

Paragrafi 17 i Rekomandimit:

“Të rekrutojnë anëtarë të pakicave të nënpërfaqësuar në polici dhe të sigurojnë se ata kanë mundësi të barabarta për zhvilluar karrierat e tyre”

79. Të siguarit që përbërja e policisë reflekton diversitetin e popullsisë është i rëndësishëm për të promovuar një shoqëri, anëtarët e të cilës e ndjejnë se kanë mundësi të barabarta pavarësisht nga prejardhja e tyre etnike, kombëtare, fetare, lingusitike, etj. Kjo gjë është e rëndësishme dhe për të pajisur policët me kompetenca dhe aftësi të reja, duke përfshirë aftësitë në gjuhë, dhe për të rritur efektivitetin e policisë duke nxitur komunikimin dhe besimin me grupet e pakicës.
80. Mund të merren masa të ndryshme në mënyrë që të rekrutohen anëtarë të grupeve të pakicës në polici. Këtu përfshihen masa pozitive, si për shembull: (i) reklamimi dhe kryerja e punëve të tjera promovuese që synojnë inkurajimin e aplikimeve për punë brenda policisë nga anëtarë të grupeve të pakicave; (ii) pajisja e anëtarëve të grupeve të pakicave me aftësitë që u duhen për të marrë provimin e policisë nëpërmjet kurseve përgatitore; (iii) identifikimi dhe heqja e praktikave të cilat në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë diskriminojnë anëtarët e grupeve të pakicës (psh trajnim jo-diskriminues për ata që janë përgjegjës për rekrutimin, rishikimin e kriterëve të përzgjedhjes, etj.); (iv) përcaktimi i objektivave për rekrutimin e anëtarëve të grupeve të pakicave dhe monitorimi i arritjes së këtyre rezultateve. Masat që lehtësojnë marrjen në punë të anëtarëve të grupeve të pakicave në polici nuk duhet të përbëhen nga standarde më të ulta profesionale.
81. Mund të merren lloje të ndryshme masash për t'u siguruar se anëtarët e grupeve të pakicave kanë mundësi të barabarta për të bërë karrierë në polici. Këtu përfshihen: (i) ndalimi i ngacmimit seksual racor ndërmjet policëve (ii) miratimi dhe zbatimi i politikave të brendshme jo-racore; (iii) përcaktimi dhe zbatimi i mekanizmave efektivë të ankimeve të brendshme; (iv) marrja e masave ligjore kundër oficerëve të cilët ofendojnë, fyejnë ose ngacmojnë kolegët e tyre për shkaqe racore; (v) monitorimi i ngritjeve në detyrë për anëtarët e grupeve të pakicave; (vi) ofrimi i skemave këshilluese për anëtarët e grupeve të pakicave që janë të gatshëm dhe kanë potencial për të ecur përpara.

Paragrafi 18 i Rekomandimit:

“Të përcaktojnë kuadre për dialog dhe bashkëpunim ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicës”

82. Krijimi i sistemeve për dialog dhe bashkëpunim ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicave është një element kyç për të luftuar në mënyrë të sukseshme racizmin dhe diskriminimin racor në policim. Ai është dhe një mënyrë për të siguruar efektivitetin e punës së policisë. Nuk është e mundur për policinë që të kryejë në mënyrë efektive detyrat e saj pa bashkëpunimin e anëtarëve të shoqërisë, duke përfshirë dhe grupet e pakicave. Bashkëpunimi kërkon krijimin e besimit. Krijimi i dialogut është në dobi të policisë dhe të

anëtarëve të publikut, dhe kjo gjë është tendencë që të ndikojë mbi të gjithë shoqërinë. Për të qënë të sukseshëm, krijimi i sistemeve për dialog dhe bashkëpunim duhet të shkojë paralelisht me masat për të siguruar monitorimin dhe zbatimin e detyrës së dialogut dhe bashkëpunimit.

83. Dialogu ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicave është mjet për të shmangur profilin racor, si dhe për të shmangur anëtarët e grupeve të pakicës që të ndihen viktime të profilit racor, kur në fakt nuk është kështu. Për këtë çështje, shih konsideratat e dhëna më lart në lidhje me profilin racor.
84. Policia jo vetëm që duhet të bashkëpunojë me grupet e pakicës dhe me shoqërinë civile në përgjigjësi, por dhe me autoritetet publike. Ajo duhet të bashkëpunojë ngushtë dhe me strukturën e specializuar të rekomanduar nga ECRI për t'u krijuar, në Rekomandimin nr 2 të Politikës së Përgjithshme për strukturat e specializuara për të luftuar racizmin, ksenofobinë, antisemitizmin dhe intolerancën në nivel kombëtar. Ky organ mund të luajë rolin e ndërmjetësit ose mediatorit si dhe mund të bashkëpunojë në përcaktimin e programeve të përmendura më lart si pjesë e detyrimit të policisë për të promovuar barazinë dhe për të parandaluar diskriminimin.
85. Mjetet për të arritur dialog dhe bashkëpunim ndërmjet policisë dhe anëtarëve të grupeve të pakicave përfshijnë realizimin e takimeve të rregullta konsultative me përfaqësues nga grupet e pakicave dhe krijimin e komiteteve këshillimore të përbërë nga përfaqësues të grupeve të pakicave. Është gjithashtu e mundur që të parashikohen bashkëpunime me policinë fqinje dhe pika ose persona kontakti (oficerë ndërlidhës) në rajonet e policisë, që të jenë posaçërisht përgjegjës për të bërë ndërlidhjen me grupet e pakicave. Shënimi Shpjegues për Rekomandimet e Komisionerit të Lartë të OSBE-së për Pakicat Kombëtare për Policimin në Shoqëritë Multi-etnike jep shumë shembuj të detajuar të mekanizmave që mund të forcojnë komunikimin dhe bashkëpunimin ndërmjet policisë dhe anëtarëve të një shoqërie multi-etnike.
86. Një mënyrë për të rritur dialogun dhe bashkëpunimin është caktimi i ndërmjetësuesve, me kusht që ata të zotërojnë kompetencat e nevojshme, duke përfshirë dhe aftësitë e gjuhës dhe të jenë të besuar si nga grupet e pakicave në fjalë dhe policia. Mediatorët mund të luajnë një rol të rëndësishëm si ndërmjetësues, duke shmangur konfliktin ndërmjet policisë dhe grupeve të pakicës.

Paragrafi 19 i Rekomandimit:

“Të pajisin deri në masën e mundur me shërbimin e përkthimit profesional personat që janë në kontakt me policinë dhe nuk e kuptojnë gjuhën zyrtare”

87. Sipas Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, çdo njeri i arrestuar dhe/ose i akuzuar për kryerjen e një veprë penale ka të drejtë të informohet në një gjuhë të kuptueshme prej tij/saj për arsyet e arrestimit të tij/saj dhe/ose për natyrën dhe shkakun e akuzës kundër tij/saj. Në lidhje me personat që janë në kontakt me policinë, por që nuk janë të dyshuar ose të akuzuar për kryerjen e një veprë penale, pra, për shembull nuk janë viktime dhe dëshmitarë, duhet të bëhen përpjekje për t'u vënë në dispozicion shërbimet e përkthimit, për shembull, nëpërmjet telefonit në rastet kur është e pamundur që të gjendet një përkthyes në moment. Si masë plotësuese, policia mund të parashikojë praninë e oficerëve që dinë një ose më shumë gjuhë përveç gjuhës zyrtare, në mënyrë që të lehtësohet komunikimi ndërmjet personave që nuk flasin gjuhën zyrtare. Në ato vende të cilat kanë ratifikuar Konventën Kuadër për Mbrojtjen e

Pakicave Kombëtare duhet të merren parasysh kërkesat e dala nga konventa në lidhje me gjuhën e komunikimit ndërmjet autoriteteve publike dhe grupeve të përfshira të pakicave.

Paragrafi 20 i Rekomandimeve:

“Të sigurojnë që policia komunikon me median dhe me publikun në përgjithësi në një mënyrë që nuk kultivon armiqësi ose paragjykim për anëtarët e grupeve të pakicave”

88. Policia nuk duhet t'i japë medias ose publikut informacion mbi racën, ngjyrën, gjuhën, fenë, shtetësinë ose origjinën kombëtare ose etnike të autorit të dyshuar për kryerjen e një vepre. Policia lejohet vetëm të japë këtë lloj informacioni vetëm atëherë kur dhënia është absolutisht e nevojshme dhe kur i shërben një qëllimi legjitim, si në rastin e një njoftimi për një person të kërkuar.
89. Në veçanti kur bëhet publik informacion statistikor, policia duhet të jetë e kujdesshme që të mos kontribojë për përhapjen dhe vazhdimësinë e miteve që lidhin krimin dhe origjinën etnike ose që lidhin rritjen e migracionit me rritjen e krimit. Policia duhet të sigurohet se ajo shpërndan informacion objektiv, në më një mënyrë që respekton një shoqëri larmishme dhe që ndihmon në promovimin e cilësisë.

FJALOR

Policia:

Ata që ushtrojnë (ose kanë sipas ligjit) kompetencën për të përdorur forcën në mënyrë që të respektojnë ligjin dhe ruajnë rendin në shoqëri, duke përfshirë normalisht parandalimin dhe zbulimin e krimit. Këtu përfshihen zyrtarë nga sigurimi sekret, shërbimet informative dhe të kontrollit të kufijve. Përfshihen gjithashtu dhe kompanitë private që ushtrojnë kompetenca policie siç u përshkrua më lart.

Profili racor:

Përdorimi nga policia, pa justifikim objektiv ose të arsyeshëm, të shkaqeve si raca, ngjyra, gjuha, feja, shtetësinë, origjina kombëtare ose etnike për veprimtaritë e kontrollit, mbikqyrjes ose hetimit.

Dyshim i arsyeshëm:

Dyshimi për një veprë që justifikohet me disa kriteret objektive përpara se policia të fillojë hetimet ose të kryejë veprimtari kontrolli, mbikqyrjeje dhe hetimi.

Incident racist:

Çdo incident që konsiderohet si incident racist nga viktima ose çdo person tjetër.

Vepër raciste:

Një veprë e zakonshme (si për shembull vrasjet, sulmet, vëniet e qëllimshme të zjarrit dhe ofendimet) e kryer me një motivacion racist (vepra të motivuara nga shkaqe raciste), dhe vepra të tjera në të cilat elementi racist është i lidhur me veprën (si për shembull provokim për urrejtje racore ose pjesëmarrje në një organizatë raciste).

Diskriminim racor i drejtpërdrejtë:

Çdo trajtim i diferencuar i bazuar në arsye të tilla si raca, ngjyra, gjuha, feja, kombësia ose origjina kombëtare ose etnike, i cili nuk ka asnjë justifikim objektiv ose të arsyeshëm. Trajtimi i diferencuar nuk ka justifikim objektiv ose të arsyeshëm nëse nuk ndjek një qëllim legjitim ose nëse nuk ka një marrëdhënie të arsyeshme përpjestueshmërie ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që duhet të realizohet.

Diskriminimi racor i tërthortë:

Rastet kur një faktor në dukje neutral, si për shembull një dispozitë, kriter ose praktikë nuk mund të plotësohet lehtë ose krijon disavantazhe për persona që i përkasin një grupi të përcaktuar në bazë të racës, ngjyrës, gjuhës, fesë, origjinës kombëtare ose etnike, në përjashtim të rasteve kur ky faktor ka një justifikim objektiv ose të arsyeshëm. Justifikimi objektiv i arsyeshëm ekziston kur ndiqet një marrëdhënie e arsyeshme përpjestimi ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që kërkohet të realizohet.

